

Hoed je voor rechtszaken

Surfin' USA

De VS kennen een ander rechtssysteem dan Nederland. De gevaren van het Amerikaanse systeem kennen we van televisieseries en films, waarin spraakmakende rechtszaken worden belicht. Ondanks dat steeds meer staten een beperking op ongebreidelde claims instellen - dat kan namelijk een remmend effect op buitenlandse investeringen hebben - opent het systeem wel mogelijkheden tot een totaal ongerechtvaardigde verrijking ten koste van anderen. Een nieuw fenomeen is de surf-by lawsuit.

Hans van Velzen is legal counsel bij Van Velzen CS.

Medio 2017 is door een federale rechtbank in Florida een uitspraak in een zaak gedaan over de toegankelijkheid van websites voor visueel beperkten (*Gil vs. Winn Dixie Stores*), waarmee de deur naar een nagenoeg onuitputtelijke hoeveelheid rechtszaken werd geopend. We praten inmiddels over duizenden recentelijk aangespannen rechtszaken. Iedere onderneming die in de VS zaken doet en daarvoor een website gebruikt is hieraan bloot gesteld. Daarbij doet het er niet toe of via een retailwebsite on-line kan worden besteld of dat een bedrijf enkel business-to-business levert, waarbij de website alleen als een soort van contactpagina fungeert. Het gaat hier om het principe van inbreuk op burgerrechten, met vergaande consequenties voor ondernemingen die werkelijk helemaal niets met de rechtzoekende klager van doen hebben, of hebben gehad. Deze nieuwe categorie van ongerechtvaardigde verrijking wordt ook wel aangeduid met 'surf-by lawsuit'.

Serial plaintiffs en drive-by lawsuits

De termen *serial plaintiffs* en *drive-by lawsuits* zijn relatief nieuw in het vocabulaire van de ondernemer. Waar komen ze vandaan? Een fysiek gehandicapte persoon dan wel de advocaat daarvan gaat op zoek naar gelegenheden, zoals winkels, restaurants en hotels, waar bijvoorbeeld geen rolstoelgang is aangebracht of waarbij het aantal rolstoelvriendelijke deuren niet tenminste gelijk is aan het voorgeschreven aantal. Dit betekent een schending van de Amerikaanse burgerrechten en is tevens grond voor een rechtszaak. Dat kan bijvoorbeeld op basis van de Americans with Disabilities Act 1990, dit zijn de zogenoemde 'ADA lawsuits'.

Zaken als hiervoor aangehaald, kunnen volledig terecht zijn, maar worden ook misbruikt voor puur eigengewin. Dergelijke zaken kunnen op individuele basis, maar tevens als class-action (een collectieve vordering bij de rechter) worden ingesteld. Indien op individuele basis, kan dit per aangespannen zaak minder lucratief zijn; sinds enige jaren worden buitensporige claims namelijk onder de loep genomen. In de regel kan in ADA lawsuits alleen nog een relatief gering bedrag inzake daadwerkelijke, persoonlijk geleden schade worden gevorderd, tezamen met betaling van de kosten van juridische bijstand (!). Maar omdat een gedaagd bedrijf de kosten van een rechtsgang liever vermijdt, kan er in de praktijk nog wel een en ander bovenop. Een relatief klein bedrag, vermenigvuldigd met een factor drie of vier, levert in de regel al genoeg op om winst te maken. In die wetenschap eist de aanklager een afgewogen bedrag, maakt de gedaagde een simpele berekening en wordt er vervolgens met groot gemak 'gesettled'. Zo staat helaas de deur naar een constante inkomstenstroom voor advocaat en cliënt open.

Daarmee zijn zowaar nieuwe beroepen ontstaan, die van de serial plaintiffs, slachtoffers, die talloze soortgelijke zaken hebben aangespannen en hun advocaten, de *serial suers*, waarvan de koplopers enkele duizenden copy-paste ADA lawsuits op hun naam hebben staan. De moderne variant van de drive-by lawsuit is de surf-by lawsuit.

'Surf-by lawsuits'

In het geval van *surf-by lawsuits*, bezoekt een visueel gehandicapte, een *legally blind person*, dan wel zijn of haar advocaat, een hoeveelheid websites, waarbij interesse in de inhoud ervan totaal onbelangrijk lijkt. Het enige doel is om te beoordelen of er sprake is van enige belemmering in het websitebezoek. Iedere belemmering wordt gezien als een ernstige schending van burgerrechten en discriminatie. Indien de website niet is ingericht en opgebouwd in overeenstemming met bepaalde richtlijnen (zie volgende paragraaf) en niet is ontworpen voor gebruik met zogenoemde *screen reading software*, gaat er een panklare copy-paste dagvaarding uit, met aanzegging van een zogenoemde *class action* (namens alle legally blind personen in de VS). Indien mogelijk is de dagvaarding gebaseerd op zowel federale als statelijke wetgeving; de echte doorzetter zoekt er ook nog iets bij op stadsniveau.

Het gaat er niet enkel om dat een legally blind persoon wordt gediscrimineerd, er komen ook andere argumenten langs, waaronder het gemis aan informatie omtrent aanbiedingen en locatiegegevens. Alles bij elkaar genomen, leidt dat tot een dermate grote, vermeende schending van rechten, dat - in ieder geval volgens de rechtzoekende advocaat in kwestie - *compensatory damages*, *civil penalties*, *finances* en *punitive damages* op hun plaats zijn.

Het resultaat is dat een bedrijf, dat in de praktijk niets met legally blind personen te maken heeft, ineens een gang naar de rechtbank mag maken, voor iets wat werkelijk helemaal niets met de ondernemingsactiviteiten te maken heeft. Het gaat hier enkel om juridische technische details, die de deur - lees, de portemonnee van een willekeurig bedrijf met website - open zetten naar een procedure, die eigenlijk niet is te winnen.

Het feit heeft zich dan immers al voorgedaan, de burgerrechten zijn dan al geschonden, er is al gediscrimineerd, het leed is al geleden. Het kan enkel nog worden verzacht met een financiële tegemoetkoming, in de praktijk een schikking op basis van pure

rechtseconomie. Een gedaagd bedrijf moet namelijk kiezen uit of kosten maken voor een niet te winnen procesgang of direct schikken en doorgaan, hoezeer dat ook tegen de haren in strijkt. Het is kiezen uit twee kwaden.

Voorkomen van een surf-by lawsuit

Het is niet enkel kommer en kwel op dit nieuwe slagveld. Er zijn manieren om surf-by lawsuits te voorkomen. Een visueel gehandicapte websitebezoeker kan een website toch 'lezen', indien gebruik wordt gemaakt van zogenoemde screen readers; een veel gebruikte is Job Access With Speech (afgekort 'JAWS'); daarnaast is er onder meer VoiceOver (Apple), Narrator (Microsoft), TalkBack (Android apps) en Nonvisual Desktop Access (screen reading of conversie naar braille).

Een dergelijke reader vertelt over de inhoud van een website, waarbij enkel met het gebruik van een keyboard – zonder muis – kan worden genavigeerd. Waar foto's worden gebruikt, wordt voor de visueel gehandicapte bezoeker gebruik gemaakt van 'alternative tags'; dergelijke tags vertellen de bezoeker wat wordt afgebeeld.

Een website in de Verenigde Staten dient voor het gebruik van dergelijke screen reading software te zijn opgebouwd en ingericht. Hiervoor bestaan internationaal geldende richtlijnen, afgekort met WCAG 2.0. In de loop van 2018 wordt een update in de vorm van een WCAG 2.1 versie verwacht. Hiervan bestaan verschillende versies (A, AA en AAA), waarbij versie 2.0 AA wordt gezien als de standaard voor websitebezoeken door en voor visueel gehandicapten, met gebruik van verschillende vaste en mobiele apparaten (zie www.w3.org/tr/wcag21).

Plan van aanpak

Het belangrijkste in het surf-by lawsuit gebeuren, is het voorkomen ervan. Voorkomen ten gunste van de ondernemer, zowel als van de visueel gehandicapte bezoeker. Bedrijven met

een *presence* in de VS en een website die vanuit de VS benaderbaar is, zouden zo snel als mogelijk hun 'Amerikaanse' website om moeten bouwen naar een WCAG 2.0 AA compliant versie (dan wel de opvolgende variant daarvan). Om risico's te verkleinen, zou de website in de VS zich initieel kunnen beperken tot een landingspagina, waarop essentiële informatie is opgenomen, zoals locatie- en contactgegevens, waarbij de visueel gehandicapte bezoeker middels een keyboardfunctie de mogelijkheid wordt geboden om zonder belemmeringen contact op te nemen. De ondernemer die zich op de Amerikaanse markt profileert, wordt geadviseerd om contact op te nemen met een (met WCAG bekende) websitebouwer, om na te gaan of hun website WCAG 2.0 compliant is. Zo niet, verdient het sterke aanbeveling om dit zo snel mogelijk in orde te (laten) maken.

Tot slot

Het resultaat van serial suing op basis van ADA lawsuits is voornamelijk negatief; een nietsvermoedende ondernemer ziet zich plots voor een potentieel energie- en geldverslindende rechtszaak gesteld. Het verhaal kent ook een positieve kant; de praktische barrières van een gehandicapte persoon worden hiermee voor het voetlicht gebracht.

Indien media zijn ingericht en gebouwd voor gebruik door iedereen, gehandicapt of niet, wordt de onrechtvaardigheid van het schijnbaar gerechtvaardigde misbruik van het Amerikaanse rechtssysteem door drive-by en surf-by lawsuits teniet gedaan. ●●●

“Een surf-by lawsuit is eenvoudig te voorkomen.”

